

КИЄВО-СВЯТОШИНСЬКИЙ РАЙОН

Затверджено рішенням
8-ї сесії Київської обласної ради
від 25 вересня 2003 р. № 91-VIII

ОПИС ГЕРБА КИЄВО-СВЯТОШИНСЬКОГО РАЙОНУ

За формою Герб нагадує щит дружинника Київської Русі, що запозичено багатьма геральдистами при створенні різноманітних Гербів в Україні і ще тому, що історія району пов'язана з періодом першої держави на території України.

Зображення умовно поділене на дві частини, уособлюючи минуле і сучасне.

Лівий бік (минуле) - голубого кольору. На ньому зображення церкви святих апостолів у стародавньому Білгороді (нинішнє село Білгородка) як найбільш яскрава сторінка в історії району. Голубий колір - це колір неба, але водночас він уособлює надію на краще, адже історичне минуле нашого краю багате на героїчні сторінки, які разом з тим були і трагічними (оборона Русі від печенігів у XI ст., боротьба з монголо-татарами в XIII ст., участь у визвольній війні проти польських феодалів у XVI ст., у повстанні Коліївщина XVIII ст., оборона Києва уроки Великої Вітчизняної війни і т. д.).

Правий бік (сучасне) - білого кольору як сподівання на те, що буде здобуте, а поки що біле, тобто чисте. Можна розглядати як чисті наміри. На білому фоні зображено суцвіття каштана. Район пристолічний, про це говорить сама назва: Києво-Святошинський, а обличчям Києва є каштан. Листок зеленого кольору, адже зелений колір - це рух, розвиток, життєдіяльність. Гілку доповнюють рожеві обриси розквітлого суцвіття каштана, адже рожевий колір - це колір мрій і сподівань.

Внизу щита - жовтий колір стиглого пшеничного поля, який відділений двома голубими хвилястими лініями, що символізують наявність на території району річкової мережі, озер, ставків, а також одне із занять жителів району - рибне господарство.

Головна частина Герба обрамлена золотою гілкою (золотистий колір означає духовність), яка складається з двох частин: ліворуч на початку зображені колоски (в районі розвинуте сільське господарство), далі - листя типових для району дерев (дуб, ясен, клен, сосна, граб) як підтвердження того, що на території району працюють лісництва. Праворуч на гілці нанесені плоди (яблука, груші, черешні, виноград, смородина), що свідчить про розвинуте на території району садівництво.

ОПИС ПРАПОРА КИЄВО-СВЯТОШИНСЬКОГО РАЙОНУ

Прапор Києво-Святошинського району - полотнище прямокутної форми, на якому зображені рівнозначні за розміром смужки трьох кольорів: синього, білого, жовтого. Кольори синій і жовтий недаремно перегукуються з кольорами Державного прапора України, адже історія району тісно пов'язана з історією нашої держави.

Крім того, синій і жовтий - це українські національні кольори. Їх символічне значення особливе. Це знаки води та світла. Вони провіщають щедрість, велич, шану, добробут, кличуть до слави, честі, вірності, миру і злагоди. А жовтий - це ще й колір стиглого пшеничного поля. Ще здавна землі нашого району були краєм хліборобським, хлібородним. А хліб в Україні поважається і зветься даром Божим. Над золотою нивою розкинулося синє небо.

Символ води, тобто чистоти помислів, віри в майбутнє, доповнює на Прапорі білий колір, який присутній і в Гербі району. Адже в народному світогляді вода одухотворяє, вона очищає не лише тіло, а й людські думки і наміри. Вода в українців є ще й символом розмноження, тому біла смужка на Прапорі району - це бажання бачити його як матеріально, так і духовно.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КИЄВО-СВЯТОШИНСЬКОГО РАЙОНУ

Києво-Святошинський район утворено в 1937 р.

Географічне розташування: Києво-Святошинський район знаходиться у центральній частині Київської області в лісостеповій зоні праворуч басейну річки Дніпро. Клімат помірно континентальний з достатнім зволоженням, сприятливий для вирощування зернових, овочевих і фруктових-ягідних культур. Із заходу напівдугою протяжністю понад 60 км прилягає до Києва. На півночі межує з Вишгородським, на північному заході - з Бородянським і Макарівським, а на півдні - з Васильківським та Обухівським районами.

Адміністративно-територіальний склад: у районі налічується 52 населені пункти, серед яких 2 міста районного значення - Боярка та Вишневе, селище Чабани та 49 сіл, на території яких діють 2 міських, 1 селищна, 25 сільських виконкомів. Після Чорнобильської катастрофи в 1986 р. 9 населених пунктів району віднесено до зони постійного радіологічного контролю. Адміністративна межа району, яка півкільцем охоплює місто Київ, складає 72 тис. 564 га, що становить 2,6 % від загальної площі Київської області. Населення: середня чисельність наявного населення станом на 01.01.2009 року - 153,3 тис. осіб, у тому числі: міського - 74,5 тис., сільського - 78,8 тис. У Києво-Святошинському районі проживають громадяни різних національностей. У національному відношенні найбільшу питому вагу займають українці, росіяни, білоруси, поляки, вірмени, євреї, азербайджанці, молдавани, болгары, грузини, татари.

Природні ресурси: корисні копалини району представлені в основному неметалічними (цегельно-черепичними глинами, будівельними пісками) та паливними торфовими покладами. Розвідано ряд родовищ підземних вод, які використовуються в господарсько-питних цілях.

Водні ресурси: по території району протікають 15 річок, серед яких - Ірпінь, Рокач, Буча, Козинці, Бобрися, Нивка, Мошунка, Горенка, Горлянка, Віта, Сіверка та ін.

Заповідники:

Лісовий заказник загальнодержавного значення "Жуків Хутір" (Михайлівсько-Рубежівська сільська рада) - 622,5 га; Орнітологічний заказник загальнодержавного значення "Жорнівський" (Княжицька сільська рада) - 90,0 га; Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення "Жорнівський" (Княжицька сільська рада) - 5,2 га; Ландшафтний заказник місцевого значення "Урочище Кирикове" (Лісниківська сільська рада) - 13,0 га; Ботанічний заказник місцевого значення "Гора Козинська" (Лісниківська сільська рада) - 2,35 га; Ботанічний заказник місцевого значення "Урочище Безодня" (Лісниківська сільська рада) - 3,35 га; Заповідна пам'ятка природи "Ясеня звичайний" (Лісниківська сільська рада) - 0,01 га; Заповідне урочище "Корчуватник" (Шпильківська сільська рада) - 41,0 га; Геологічна пам'ятка природи "Білгородський горб" (Білгородська сільська рада).

Історична довідка про район. Києво-Святошинський район славиться багатівковою історією, яка сягає у сиву давнину.

Становлення, розквіт і занепад Київської держави, поневolenня українських земель іноземними загарбниками і боротьба українського народу проти соціального та духовного рабства, трагічно-героїчні сторінки Української революції, сталінська індустріалізація та соціальна колективізація, голодомор 1932-1933 років та інші злочини тоталітаризму, події Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років та повенної відбудови, неоднозначні й суперечливі наступні декілька десятиріч, непрості роки після проголошення незалежності України - все це віхи історії району, які позначилися на його культурному житті.

Адміністративне утворення району пройшло декілька етапів. 4 квітня 1937 року Президія ЦВК УРСР видала постанову про створення адміністративних районів на території приміських зон міських рад обласних центрів. Були створені Броварський і Київський (Святошинський) райони. Після звільнення Києва та району від німецько-фашистської окупації 5 серпня 1944 року був виданий Указ Президії Верховної Ради УРСР "Про перейменування, уточнення і внесення змін у назви деяких міст, районних центрів України". Відповідно до цього указу Київський (Святошинський) район перейменованний у Києво-Святошинський район. За період з 1937 р. по 1973 р. район постійно змінював свої назву, межі та склад.

Київська земля ще здавна приваблювала своїми багатствами іноземних загарбників. У XI ст. особливо частими були набіги печенігів. А тут, на межі Змієвих валів, зустрічали їх білгородські застави. Один з епізодів тривалої боротьби влітку 997 року описано Нестором Літописцем. Після смерті Володимира почалася боротьба за Київський престол. Під стінами Білгорода не раз вирішувалася доля Києва. Не минуло цього краю й інше лихо - нашість монголо-татар. Коли хан Батий у 1240 році захопив Київ, його полчища розповзлися понад Вітою та Ірпінню аж до Білгорода.

З виникненням Московської держави після Люблінської унії

1569 року на Київщині, як і в ряді інших регіонів, що знаходилися під владою Речі Посполитої, значно посилюлося гноблення, у тому числі релігійні утиски. Частина приміських київських земель була передана у користування монастирів. Монастирі поступово оволодівали кращими землями, забудовували господарські двори, загачували ставки, на греблях будували млини. Селяни, втрачаючи право на землю та опинившись під подвійним гнітом, брали активну участь у селянсько-козацьких повстаннях як проти місцевих панів, так і проти шляхти.

Не залишилися жителі навколишніх сіл байдужими до політичних подій, які відбувалися в Україні в XIX ст. - брали участь у декабристському русі.

Наприкінці XIX - на початку XX ст. навколо Києва широко розгорнулося будівництво шкіл, церков, крамниць, розпочалося прокладання шосейної дороги з Василькова на Київ через хутір Чабани, впорядковувалися поштові дороги й станції у Мостищах, Білгородці, Боярці, Милій, Віті-Поштової.

Протягом січня-березня 1905 року страйковий рух охопив усі губернії України. Революційна хвиля на території району пройшла більш-менш спокійно. Та в роки нового революційного піднесення в червні 1912 року місцем значних подій революційно-робітничого руху стала Боярка.

Лютнева революція 1917 року в Росії надала могутнього поштовху національно-визвольному рухові на українських землях. Українська Центральна Рада, Гетьманат, Директорія - віхи цього періоду. Жителі району не могли залишитися осторонь цих трагічно-героїчних подій.

Після закінчення громадянської війни всі сили були спрямовані на відбудову зруйнованого господарства.

Восени 1921 року Боярка перетворилася на поле бою за подолання паливного голоду в Києві. Для того, щоб використати ліси, які оточували Боярку, потрібно було побудувати вузькоколійну залізницю, яка б зв'язала лісозаготівельні ділянки зі станцією Боярка. Героїзм молодих будівників залізниці описаний письменником М. Островським, який був учасником тих подій, у книзі "Як гартувалася сталь".

Велика Вітчизняна війна 1941-1945 років відлунує болем у душі кожного співвітчизника. Ця велика біда не оминула і Києво-Святошинський район. Ще до воз'єднання західних українських земель в УРСР з 1939 року була збудована лінія оборони Київського укріпленого району (КиУР). Вона брала початок біля Дніпра північніше від Києва (в районі м. Боярка), йшла на південний схід, уздовж правого берега річки Ірпінь, через населені пункти Мостище та Ірпінь, далі по території Києво-Святошинського району через Білгородку, Віту-Поштову, Лісники, Мриги і виходила лівим флангом до Дніпра. Уздовж всієї лінії завдовжки 75 км були збудовані залізобетонні довгострокові точки (доти), деякі з них збереглися до сьогодні.

Як згадка про минуле майже в кожному місті і селі знаходяться пам'ятки та обеліски, Братські могили, які увічнюють події Великої Вітчизняної війни. Окупація району залишила тяжку спадщину, ліквідація якої стала найголовнішим завданням повенного періоду.

У районі швидкими темпами відбувалися спеціалізація з вирощування овочевих культур, розвиток молочного тваринництва, ягідництва.

Поблизу Боярки було прокладено газопровід Дашава - Київ, збудовано газонагнітаючу станцію й житло для обслугову. Згодом поряд завершилося будівництво селища Нова Тарасівка для демобілізованих офіцерів, яке пізніше було включене до складу м. Боярка.

У 50-80-ті роки життя в районі не відрізнялося нічим особливим. Завершилося будівництво цегляних заводів у Лісниках, Музичах. Розширення виробництва будматеріалів сприяло будівництву й ремонту ферм, шкіл, клубів, побутових установ, добротних фундаментальних цегляних будинків. Завпровадження передових агротехнічних заходів, хімізації й меліорації земель значно збільшило виробництво овочів, молока й м'яса. Район вийшов на одне з перших місць в області, а згодом і в республіці.

Києво-Святошинський район представлений великою кількістю видатних діячів, які у різні періоди проживали і творили на території району. Це вчені, поети, художники, скульптори, композитори. Серед них можна відзначити Петра Могилу (певний час проживав у с. Михайлівка-Рубежівка); Петра Володимировича Углярєнка; Миколу Пимоненка (довгий час проживав у с. Малютанка, плідно працюючи. 25 вересня 1997 року відбулося урочисте відкриття музею М.К. Пимоненка); відомого письменника Миколу Островського, життя та діяльність якого значною мірою вплинули на культурний розвиток населення м. Боярка; українського радянського астронома М.П. Диченка (основні роботи стосуються астрометрії та теоретичної астрономії, склав каталог 640 зодіакальних зірок); гончара у п'ятому поколінні, майстра народної кераміки Я.І. Паладку; Ю.П. Мохору - заслуженого художника України, лауреата премії ім. В. Касіяна; док-

тора технічних наук П.П. Паціору (автор 31 книги, у тому числі 14 підручників для студентів лісничих технікумів та вищих навчальних закладів); поета й сатирика, драматурга і перекладача В.І. Самійленка (шедеврами лірики поета є "Вечірня пісня", "Тихесенький вечір на землю спадає", яка стала улюбленою піснею народу); поета, журналіста, історика, автора мудрих і дотепних афоризмів, лікаря А.А. Пастернака (автор збірки віршів "Земля моя біла". В останні роки життя працював над книгою "Козацька медицина", яку побачив читач лише після смерті автора); українського композитора М.В. Лисенка; російського поета і вченого С.Я. Надсона; автора відомого "Словаря української мови" Б. Грінченка.

На території Києво-Святошинського району діє Боярський краєзнавчий музей, створений на базі Літературно-меморіального музею М. Островського. Краєзнавчий музей відкрито в 1974 році з нагоди 70-річчя від дня народження письменника. Музейна колекція, що складалася понад чверть століття, налічує близько 10 тисяч предметів основного і науково-допоміжного фондів.

Києво-Святошинський район багатий на пам'ятки історії та культури, в тому числі археологічні пам'ятки, які належать до стародавніх історичних епох, починаючи з пізньотрипільської культури (3-1 тис. до н. е.) і закінчуючи епохою Київської Русі.

Внаслідок численних археологічних експедицій, які були проведені дослідниками, вченими ІА НАНУ, в Києво-Святошинському районі виявлено 63 археологічні пам'ятки, знайдено залишки 70 стародавніх поселень, 10 городищ, 38 поховань та 7 ознак Змієвих валів.

Економіка району

Питома вага району в економіці області складає: продукція промисловості - 10,5 %; товари народного споживання - 40,9 %; чистий дохід (виручка) від реалізованої сільськогосподарської продукції - 3,01 %; товарообіг - 20,7 %. В усіх сферах економічної діяльності зайнято 36 872 особи, у тому числі: у промисловості - 8494 особи, у сільському господарстві - 3614 осіб, у державному управлінні - 918 осіб, в інших галузях - 23 846 осіб.

Промисловість

У Києво-Святошинському районі працюють 53 промислових підприємства основного кола. Галузеву структуру промисловості за видами економічної діяльності представляють: обробна промисловість (харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів): ВАТ "Вімм Біль Дамм" (м. Вишневе), ТОВ "Air" (м. Боярка-2), ТОВ НВАТ "Агропрод" (сmt Чабани), ТОВ "РПЗ "Плянди" (м. Боярка), ТОВ "ХК "Дюймовочка" (м. Вишневе), ТОВ "Фрізант" (с. Музичі), ТОВ "Чиста вода" (с. Мила), ТОВ "Монастирський квас" (м. Вишневе), ТОВ "Монастирський квас Ботлінг" (м. Вишневе), ТОВ "Камелія" (м. Вишневе); легка промисловість (текстильна промисловість та пошиття одягу, виробництво шкіри та шкіряного взуття, целюлозно-паперова, поліграфічна промисловість та видавнича справа): ЗАТ "Мальви" (м. Боярка), ЗАТ ШП "Юність" (м. Боярка), ВАТ "ВВФ" (м. Вишневе), ТОВ "1-ша взуттєва фабрика" (м. Вишневе), ВКТ "Олександра" (м. Київ); хімічна та нафтохімічна промисловість (хімічне виробництво, виробництво гумових та пластмасових виробів): ТОВ "К Термікс" (с. Мила), ТОВ "Кріогенсервіс" (с. Петрівське), ТОВ "Тара-Пак" (м. Вишневе), ТОВ "Ергопак" (м. Боярка), ТОВ "Астра-Фарм" (м. Вишневе); виробництво інших неметалевих мінеральних виробів (будматеріалів та скловиробів): ТОВ "Аніта" (с. Петропавлівська Борщагівка), ТОВ "Рембудкомплект" (м. Вишневе), ТОВ "СБМУ "Підряд" (м. Вишневе), МПП "Саланг" (с. Музичі), ТОВ "Агропромбудіндустрія" (с. Горенка); металургія та оброблення металу; машинобудування, ремонт та монтаж машин і устаткування; виробництво машин і устаткування, електричного та електронного устаткування, транспортних засобів: ЗАТ "Вентиляційні системи" (м. Боярка), ВАТ "Укрцукротеплоізоляція" (м. Вишневе), ТОВ "Рубіж" (с. Михайлівська Рубежівка), ВАТ "ВЛКЗ" (м. Вишневе), ДП "Промінь" (м. Боярка), ТОВ "Адей Крафтерз" (м. Боярка), ТОВ "Прокоп" (с. Петрівське), ТОВ "Західспецпрофіль" (сmt Чабани), ДП "ЖМЗ" (м. Вишневе), СП "Шмайсер" (м. Вишневе), СП "КЕВРК" (м. Вишневе), ВАТ "ВЕМА" (м. Вишневе), ТОВ "Авангард" (с. Петрівське), ТОВ "Інтеркабель" (с. Дмитрівка), ТОВ "Астра-плюс" (с. Крюківщина), ТОВ "Металеві меблі" (м. Боярка); розподіл газу та води: Вишнівський водоканал, Боярський водоканал, Вишнівське теплоенерго, Києво-Святошинське КПТМ, Києво-Святошинське УЕГГ та ін.

Сільське господарство

Основна спеціалізація сільськогосподарських підприємств - вирощування зернових, плодовоовочевої продукції, виробництво молока і м'яса. У районі нараховується 28 сільськогосподарських підприємств, серед них: НДВАК "Пуша-Водія" (м. Київ), СГ ТОВ АФ "Білогородка" (с. Білогородка), СГ ТОВ "Бузівське" (с. Бузова), СГ ТОВ АК "Тарасівський" (с. Тарасівка), СГ ТОВ АК "Хотівський" (с. Хотів), СГ ТОВ "Агроленд" (с. Шпитьки), СТОВ "Бучанське" (сmt Гостомель), ТОВ "Агросільгостехніка" (м. Вишневе), СГ ТОВ АФ "Промінь" (сmt Гостомель), ТОВ АФ "Княжичі" (с. Княжичі), ТОВ "АФ Крюківщина" (с. Крюківщина), СГК "Рубежівський" (с. Михайлівська Рубежівка), ПП "Амарант-Агро" (с. Дмитрівка), ПСП "Жито"

(с. Гореничі), ПСП "Шевченківське" (с. Гореничі), ПП "Агросвіт" (с. Новосілки), ТОВ АФ "Агрома" (с. Петропавлівська Борщагівка), ВАТ "Київська овочева фабрика" (м. Київ), ВАТ "Плодородсальницьке" (с. Петрівське), ВАТ "Забір'я" (с. Забір'я), ВАТ "Декоративні культури" (м. Боярка), ДГ "Дмитрівка" (с. Дмитрівка), ДГ "Новосілки" (с. Новосілки), ДГ "Чабани" (сmt Чабани), НДГ "Ворзель" (сmt Ворзель), ДСП "Чайка" філія "Лісне" (с. Лісне), підсобне господарство "Бобриця" (с. Бобриця), філія "Антонов-Агро" ДПАНТК ім. Антонова (с. Круглик).

Наука та освіта

На території району діють науково-дослідні установи: Інститут землеробства Української академії аграрних наук (сmt Чабани); Інститут садівництва Української академії аграрних наук (с. Новосілки); Український центр підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства (м. Боярка); Боярська лісова дослідна станція; Національний науковий центр "Інститут землеробства Української академії аграрних наук" (сmt Чабани); підприємство об'єднання громадян "Інститут енергоефективних систем" (с. Софіївська Борщагівка); ДП "Дослідне господарство "Чабани" Національного наукового центру "Інститут землеробства Української академії аграрних наук" (сmt Чабани); ТОВ "Науково-дослідний інститут проєктування будівництва" (с. Хотів); ТОВ "Науково-дослідний інститут "Людина та ліки" (м. Боярка); ТОВ "Київський регіональний інститут земельної реформи" (с. Петропавлівська Борщагівка); ДП "Науково-дослідний інститут нафтогазової промисловості" Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України" (м. Вишневе); ТОВ "Інститут зовнішньоекономічних зв'язків УАН Національного прогресу" (с. Крюківщина); ТОВ "Інститут матеріалів електронної техніки" (м. Вишневе); конструкторське бюро: спеціалізоване конструкторсько-технологічне державне бюро "Котєф" (м. Боярка); ДП "Дослідно-конструкторське бюро авіації загального призначення" (с. Петропавлівська Борщагівка); проєктні установи: Київський обласний державний проєктно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції (сmt Чабани); госпрозрахункове архітектурно-планувальне бюро (м. Вишневе); науково-виробничий проєктно-будівельний кооператив "Новатор" (м. Вишневе); ТОВ "Проєктне бюро "Рута" (м. Вишневе); ТОВ "Проєктно-виробниче підприємство "Проєкт-АЕРО" (с. Софіївська Борщагівка); ТОВ "Будівельно-проєктне комерційне підприємство "АСТА" (с. Гатне).

Освіта в районі представлена одним вищим навчальним закладом І-ІІ рівнів акредитації, а також 38 денними загальноосвітніми закладами, 37 дошкільними закладами (кількість дітей - 4912), 5 дитячими позашкільними установами.

Медицина

У районі працюють 44 лікувальних заклади (поліклініки, амбулаторії, профілакторії), 6 дільничних лікарень, 1 міська та 1 районна лікарні, 17 фельдшерсько-акушерських пунктів. Здоров'ям жителів району опікуються близько 3500 медичних працівників, із них 5 заслужених лікарів, 1 кандидат медичних наук.

Культура

До послуг населення - 3 кінозали, 45 бібліотек, 10 Будинків культури, Боярський краєзнавчий музей ім. Миколи Пимоненка та його філіал у с. Малютянка, 21 сільський клуб, 5 дитячих шкіл мистецтв.

Заслужені люди району:

О.І. Приліпка - Герой України; Л.Г. Лук'яненко - Герой України; О.Ю. Юрковська - Герой України; М.А. Магомедов - заслужений будівельник України; М.Ф. Руденко - заслужений будівельник України; Л.В. Пюньковська - заслужений економіст України; А.О. Коваль - заслужений працівник промисловості України; Н.В. Гулевата - заслужений працівник культури; З.С. Дегтяренко - заслужений працівник культури; П.М. Зібров - заслужений артист України; П.О. Бєвза - член Спілки художників України; П.Г. Павлюченко - народна артистка України; І.В. Якубовська - заслужений працівник культури; О.М. Ткаченко - заслужений художник України, член Спілки художників України; Н.О. Вишневська - літературознавець, кандидат філологічних наук; В.А. Кравченко - заслужений діяч науки і техніки; В.З. Колібабчук - заслужений учитель України; В.П. Сомова - заслужений учитель України; А.Д. Орлова - заслужений учитель України; Л.П. Зайчук - заслужений учитель України; А.П. Януш - заслужений учитель України; М.П. Іскоростенський - заслужений учитель України; Д.А. Адамович - Герой Соціалістичної Праці; М.М. Величко - Герой Соціалістичної Праці; А.П. Сологуб - Герой Соціалістичної Праці; Є.М. Ковнацький - заслужений лікар України; Л.Ф. Колумбет - чемпіон світу з велоспорту (1963 р.).

Духовним життям населення району опікуються 74 церкви та інші релігійні формування. Кількість релігійних культових споруд - 121.

Києво-Святошинський район багатий на природні ресурси, має потужний промисловий потенціал, привабливий інвестиційний клімат, але найголовніший здобуток, який є безцінним, - це люди, що живуть і працюють на благо Батьківщини та прийдешніх поколінь.